

Zemské desky

- Desky zemské – úřední knihy zemského soudu, do kterých se zapisoval průběh a výsledky jednání před touto institucí
- Pramen psaný úředního charakteru
- Zápisy do zemských desk byly prováděny v latině, češtině nebo němčině

Základní dělení

- Desky půhonné – evidovaly půhony (žaloby a obeslání obžalovaných pro trestné provinění)
- Desky trhové – změny v držbě svobodného majetku
- Desky zápisné – zápisy dluhů
 - Desky zápisné větší – nad 100 kop grošů
 - Desky zápisné menší – do 100 kop grošů
- Desky památné – zápisy obecných nálezů a rozsudků zemského soudu, sněmovních snesení, královských majestátů apod

Význam zemských desk pro práci historika

- V první řadě mají svůj význam pro poznání hospodářských, sociálních, právních a kulturních poměrů především šlechty. Do desk byly totiž po více než 550 let zaznamenávány téměř všechny prodeje a koupě svobodných statků a zboží, tak i další způsoby nabývání majetku (např. dělení a převádění). Desky také obsahují záznamy o trestních stíháních, žaloby. Díky nim můžeme také poznat staré české feudální právní zvyklosti a procesní postupy.
- Jsou také důležitým pramenem pro topografii a územní vývoj jednotlivých panství.
- Díky nim také můžeme sledovat vývoj cen panství, statků, dvorů apod.
- Svůj význam mají také pro poznání života poddaných. Do zemských desk se totiž mohly vkládat při zapisování převodů zboží záznamy o poddanských dávkách vrchnosti.

Edice českých zemských desk

- Letošník, Václav (ed.): Die böhmische Landtafel. Inventar, Register, Übersichten. Praha 1944.
- Dvorský, František – Emler, Josef (edd.): Reliquiae tabularum terrae citationum vetustissimae. Nejstarší zbytky desk zemských pohonných. Praha 1868.
- Emler, Josef (ed.): Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consumptarum. Pozůstatky desk zemských Království českého r. 1541 pohořelých, díl I. Praha 1870.
- Emler, Josef (ed.): Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consumptarum. Pozůstatky desk zemských Království českého r. 1541 pohořelých, díl II. Praha 1872.
- Antl, Theodor: Rejstřík k I. a II. dílu Pozůstatků desk zemských. Praha 1899.
- Vavroušková, Anna (ed.): Desky zemské království českého. Řada I. Kvaterny trhové. Svazek 2. Kvaterny trhové běžný červená od léta 1542–1543 (Desky zemské větší 4). Praha 1935.
- Vavroušková, Anna (ed.): Desky zemské království českého. Řada I. Kvaterny trhové. Svazek 2. Kvaterny trhové běžný černý 1541–1542. Praha 1941.

Edice moravských zemských desek

- Chlumecký, Petr – Chytil, Josef – Demuth, Karel – Wolfskron, R., Adolf (edd.): Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren. I. svazek řady brněnské 1348–1466. Brno 1856.
- Kalina, Tomáš (ed.): Moravské zemské desky. II. svazek řady brněnské 1480–1566. Brno 1950.
- Rohlík, Miroslav (ed.): Moravské zemské desky. III. svazek řady brněnské 1567–1641. Brno 1957.
- Chlumecký, Petr – Chytil, Josef – Demuth, Karel – Wolfskron, R., Adolf (edd.): Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren. I. svazek řady olomoucké 1348–1466. Brno 1856.
- Matějek, František (ed.): Moravské zemské desky. II. svazek řady olomoucké 1480–1566, Brno 1948
- Matějek, František (ed.): Moravské zemské desky. III. svazek řady olomoucké 1567–1642. Brno 1953.
- Černý, František (ed.): Ukazatel jmen k latinským zemským deskám brněnským a olomouckým. Brno 1914.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek I. (zlomek 1378 - 1398), řada olomoucká 1405 – 1411. Brno 1872.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek II. řada brněnská 1406 - 1415, řada olomoucká 1412 – 1420. Brno 1873.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek III/1. řada brněnská 1417 – 1448. Brno 1878.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek III/2. řada olomoucká 1437 – 1448. Brno 1880.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek IV/1. řada brněnská 1459 – 1466. Brno 1881.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek IV/2. řada olomoucká 1463 – 1466. Brno 1882.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek V/1. řada olomoucká 1475 – 1494. Brno 1888.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek V/2. řada brněnská 1480 – 1494. Brno 1892.
- Brandl, Vincenc (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek VI. řada olomoucká 1483 – 1493. Brno 1895.
- Bretholz, Berthold (ed.): Libri citationum et sententiarum seu - Knihy půhonné a nálezové, svazek VII. řada brněnská 1490 – 1503. Brno 1911.

Edice slezských zemských desek

- Kapras, Jan (ed.): Pozůstatky knih zemského práva knížectví Opavského. Díl 1. Knihy přední. Část první (registra soudní 1413–1461, 1464–1465, 1466–1484, půhony 1466–1489 a nálezy 1466–1484). Praha 1906.
- Kapras, Jan (ed.): Pozůstatky knih zemského práva knížectví Opavského. Díl 2. Desky zemské. Část první (1431–1536). Praha 1908.
- Rohlík, Miroslav (ed.): Opavské zemské desky. Knihy zadní 1537–1613. Opava 1961.
- Zukal, Josef (ed.): Nejstarší registr zemského práva Krnovského (kniha půhonná z let 1498–1508). Věstník Matice opavské XVIII, 1910, s. 17–24.
- Prix, Dalibor (ed.): Zemské desky krnovské. I. 1403–1522. Opava 2008.

Zdroje

- Šebánek, Jindřich – Hledíková, Zdeňka – Fiala, Zdeněk: *Česká diplomatika do roku 1848*. Praha 1984.
- Karpíšková, Lucie: *Vývoj evidence nemovitého majetku a jeho význam pro současnou praxi katastru nemovitostí*. Magisterská diplomová práce PrF MU Brno. Brno 2008.
- http://kpvhas.ff.cuni.cz/paleografie/gallery/gallery243.html?fbclid=IwAR0n-rftTOTiHoxAsSHu_NVdd7p-xGMNs3AAy4n6R8bzRpKM8FFvpJmMDUk (březen 2021).
- <https://archive.org/details/pozstatkydeskze00emlegoog/mode/2up> (březen 2021).
- https://is.muni.cz/el/1421/jaro2016/AR1B03/um/62869749/Zemske_desky.pdf?fbclid=IwAR3S8YjuPmzzEMtHOr6TnkWGZ_G2-3VbTs11aEP52d5kuYJxr7_J5jOHM (březen 2021).
- https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/130572/Books_2010_2019_028-2014-1_15.pdf?sequence=1&fbclid=IwAR28LPyR0UHvnekwv9CiHSxbrf4LCfVf8O7VbJMrIEybgLvoVu_oWxxbR00M (březen 2021).

Vypracovali: Stanislav Kraus a Marek Mazuch